

Kącik Kolekcjonera Medali (18)

Mija 80 lat od epizodu w naszej długiej historii, który stał się epokowym wydarzeniem w tym stuleciu. Gen. broni Józef HALLER de HALLENBURG (1873–1960), wówczas dowódca Frontu Pomorskiego, w dniu 10 lutego 1920 roku w jedynym wówczas mieście portowym odrodzonej Rzeczypospolitej – PUCKU, w ramach centralnych uroczystości związanych z obejmowaniem Pomorza, wrzucając platynowy pierścień w głębię wód jego Zatoki, dokonał symbolicznego aktu zaślubin Polski z Bałtykiem.

Ten historyczny akt jak również gen. J. HALLER upamiętnieni zostali również na medalach.

Kilka z nich wydanych w poprzednich latach przez Polskie Towarzystwo Archeologiczne i Numizmatyczne (PTAiN), Towarzystwo Wiedzy Obronnej (TWO), Józefa Kaweckiego medaliera z Gdyni czy Urząd Miasta Pucka, posiadam w swoim zbiorze.

Niestety, z powodu szczupłości miejsca, nie mogę zaprezentować ich wszystkich, a szkoda gdyż uważam, że warto by było je pokazać.

Wspomnę tylko przy okazji o bardzo udanym medalu z 1995 roku na 75-lecie Zaślubin Polski z Morzem, którego emitentem był Urząd Miasta w Pucku.

Medal ten zaprojektował pan Jan TRYBULL – mieszkaniec tego grodu, wybiła Mennica Państwowa w Warszawie w tombaku srebrzonym i oksydowanym w 300 egzemplarzach.

Chwała urzędnikom puckiego Magistratu, którzy na 80-lecie Zaślubin zdecydowali się również wydać medal, a opracowanie projektu zlecieli znanemu artyście, rzeźbiarzowi Markowi BOGDASZEWSKIEMU z Sopotu.

Ten pomimo, że w swym dotychczasowym dorobku artystycznym nie zajmował się projektowaniem medalii, uwzględniając sugestie zleceńodawcy i w oparciu o dostarczoną dokumentację opracował projekt medalu, który zyskał aprobatę decydentów i na pewno spodoba się tym, którzy go otrzymają.

Z wykonanego następnie przez M. Bogdaszewskiego modelu, F-ma „KOKON” z Gdańska wykonała w brązie techniką odlewu 120 sztuk tego medalu. Jego wymiary 78 na 67 mm.

Awers medalu przedstawia stylizowane popiersie Generała w lewo z wyeksponowaną twarzą. Odtwarzając jego rysy autor projektu wzorował się na zdjęciu wykonanym prawdopodobnie z narysowanego przez nieznanego autora portretu J. HALLERA w tym historycznym dniu, a zamieszczonym w lutym 1920 r. w miejscowej prasie relacjonującej przebieg tej podniosłej uroczystości.

Nad głową Generała w czapce rogatywce z widocznym wyraźnie wężym i orzełkiem, jakby okrywająca go duża morską falą. Niżej daty: 1920–10.II.–2000, a pod nimi napis: PUCK.

Awers oraz tematyka marynistyczna medalu narzuciła autorowi kształt rewersu, który musiał scharmonizować się ze stroną główną.

Rewers medalu to na fakturowanym tle wycinek brzegu ze znanym zarysem Półwyspu Helskiego i Zatoki Pucką.

Wyraźna kropka zaznacza miejscowość Władysławowo, posadowioną u nasady Mierzei Helskiej, w którego skład wchodzi dawne Kąpielisko Hallerowo, nazwane tak na cześć Generała.

Niżej charakterystyczna zabudowa Pucka. Pod nią z lewej strony medalu podobizna orła nawiązująca do noszonego w tamtym okresie przez niektóre oddziały Wojska Polskiego.

Z prawej strony ku dołowi znajduje się wykonany wypukłymi literami napis: „80 ROCZNICA ZAŚLUBIN POLSKI Z MORZEM”.

Medal sygnowany na obrzeżu inicjałami autora połączonymi literami MB – Marek BOGDASZEWSKI.

Dziękuję autorowi, M. BOGDASZEWSKIEMU, za wypożyczenie jego autorskiego medalu do sfotografowania oraz za udzielone informacje na temat jego powstawania, co było mi

bardzo pomocne przy jego opisie.

Pozostała jeszcze jedna kwestia do wyjaśnienia: dlaczego medal pucki? Przecież w Gdyni kilka dni później, odbyła się podobna uroczystość, choć już na mniejszą, lokalną skalę.

Jako wyjaśnienie pozwolę sobie przytoczyć za panem Jarosławem RUSAKIEM fragment z jego obszernego artykułu zamieszczonego w Roczniku Gdyńskim (nr 12/1996 str. 35) cytując:

„20 lutego 1930 r. na tajnym posiedzeniu Rady Miejskiej, radny Włodzimierz PETRUSIEWICZ przedstawił wniosek w sprawie nadania obywatelstwa honorowego miasta Gdyni generałowi Józefowi HALLEROWI. Wniosek został jednomyślnie przyjęty 14 marca tegoż roku na posiedzeniu Kolegium Magistratu, któremu przewodniczył Komisaryczny prezydent miasta Gdyni, Mieczysław BILEK, podjęto następującą uchwałę:

»Magistrat na wniosek Rady Miejskiej z okazji dziesięciolecia Niepodległości Pomorza uchwała nadać obywatelstwo honorowe miasta Gdyni gen. broni w stanie spoczynku Józefowi HALLEROWI, który pierwszy w imieniu władz polskich objął w posiadanie Gdynię i morze na czele wojsk polskich«. Koniec cytatu.

Po prezydencie Rzeczypospolitej Ignacym MOŚCICKIM, inż. Eugeniuszu KWIATKOWSKIM i Pierwszym Marszałku Polski Józefie PIŁSUDSKIM, gen. J. HALLER był czwartą osobą, która otrzymała ten zaszczytny tytuł.

ROMUALD LECH SIERADZKI
Zdjęcia wykonano w Salonie Fotograficznym Gerarda WALESZKOWSKIEGO